

К. О. Калаченкова

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського та адміністративного права
Донецького національного університету імені Василя Стуса

DIGITAL-СУСПІЛЬСТВО ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ФОРМУВАННЯ ІТ-ПРАВА

Стаття присвячена обґрунтуванню формування галузі ІТ-права з урахуванням особливостей розвитку Digital-суспільства. Висвітлено проблему щодо місця ІТ-права в системі права. Розглянуто співвідношення понять «ІТ-право» та «Digital-право» та зроблено висновок про їх тотожність.

Акцентовано увагу на тому, що перехід суспільства на новий етап розвитку зумовив необхідність створення нового та оновлення наявного юридичного інструментарію для опосередкування суспільних відносин в умовах інформатизації суспільства та формування цифрового середовища.

У статті проаналізовано позиції вітчизняних та зарубіжних науковців щодо місця ІТ-права в системі права. Визначено предмет правового регулювання ІТ-права та обґрунтовано його відмінність від предмету правового регулювання інформаційного права. Зазначено, що відносини у сфері інформаційних технологій регулюються не тільки нормами національного законодавства, а й нормами міжнародного права та корпоративними нормами віртуального простору (правила Facebook, Google, Інтернет-сайтів тощо).

Зроблено висновок, що внаслідок вибухоподібного розвитку цифрових технологій і набуття ними ключових позицій у житті суспільства відбувається становлення та розвиток нової галузі права – ІТ-права.

За результатами проведеного дослідження зроблено висновок про наявність умов для віднесення ІТ-права до комплексних галузей права, а саме: наявна сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, що складаються в результаті використання цифрових технологій і похідних від них інструментів, спеціальний предмет регулювання – відносини, які породжуються обставинами виникнення та існування у віртуальному просторі в результаті комунікації та обміну даними в електронно-цифровій формі.

Запропоновано розуміти «ІТ-право» (“Digital Law”) як сукупність правил поведінки та інститутів, що регулюють різноманітні відносини щодо майнових та особистих немайнових благ, які породжуються обставинами виникнення та існування у віртуальному просторі в результаті комунікації та обміну даними в електронно-цифровій формі. Порушено питання вдосконалення норм законодавства у цій галузі та приділення уваги щодо перспективи створення Цифрового кодексу.

Ключові слова: ІТ-право, Digital-суспільство, інформаційне право, Digital law, цифровізація, галузь права, об'єкт правового регулювання, метод правового регулювання, віртуальний простір.

Постановка проблеми. Сьогодні, в умовах інформаційної революції, що пов'язана з формуванням та розвитком трансграничних глобальних інформаційно-телекомунікаційних мереж, важливу роль для кожної людини та суспільства загалом відіграють правила поведінки, санкціоновані державою (тобто «право») та інформаційні технології. При цьому стрімкий розвиток останніх став підґрунтям появи нових правовідносин, які вимагають спеціального регулювання, та зумовив появу нової

категорії права – ІТ-права (права інформаційних технологій).

Сьогодні в науці постають складні завдання щодо впорядкування відносин, що складаються у зв'язку з використанням інформаційних технологій та забезпеченням прав та інтересів їхніх учасників і, відповідно, визначенням місця ІТ-права в системі права загалом. Природно, що проблематика ІТ-права останнім часом викликає великий інтерес через стрімкий розвиток ІТ-сфери. У науковій літературі за останні

роки з'явилося чимало праць, присвячених ІТ-праву, проте серед науковців немає єдиної позиції щодо місця ІТ-права в системі права, що зумовлює актуальність цього дослідження.

Метою наукової статті є обґрунтування формування галузі ІТ-права з урахуванням особливостей розвитку Digital-суспільства.

Виклад основного матеріалу. З погляду усталених загальнотеоретичних підходів до розуміння системи права та системи законодавства ІТ-право не має чітко вираженої галузевої приналежності, а отже, не має визначеного місця в системі права.

Перш ніж перейти до розгляду вітчизняного досвіду, що стосується застосування терміна «ІТ-право», проаналізуємо передумови формування зарубіжної концепції. Так, більшість іноземних юридичних джерел використовують термін «Інтернет-право» та трактують як узагальнене поняття, що належить до врегулювання відносин, цивільних питань на просторах мережі Інтернет.

Американський юрист Роберт Дж. Амброгі на початку 2000-х написав: «Інтернет породив свою власну сферу права. Інтернет-право – це динамічна, гнучка і незвідана сфера практики, де правила ще не визначені остаточно. Насправді це навіть не окрема галузь права, фактично це суміш теорії і практики, взятих з різних сфер, – мішанина з частин, взятих з інтелектуальної власності, громадянських свобод, деліктного, кримінального, майнового, телекомунікаційного, міжнародного торгового, комерційного та колізійного права» [1, с. 139].

Крім того, у зарубіжній літературі проблематиці Інтернет-права присвячена велика кількість праць. Так, наприклад, робота «Internet Law and Regulation» [2] присвячена таким питанням, як: авторські права, патенти та конфіденційна інформація; товарні знаки та доменні імена; відповідальність та захист контенту; транскордонна відповідальність; захист даних; електронні договори та угоди; платіжні механізми для інтернет-торгівлі; тощо. У монографії «Internet Law: Cases & Problems» [3] увага приділяється публічно-правовим аспектам відносин, що пов'язані з Інтернетом, включаючи питання кіберпростору, прослуховування телефонних розмов, міжнародного регулювання захисту даних, укладення контрактів та неправомірного використання комп'ютерів, доменних імен, управління цифровими правами, віртуального майна тощо.

Таким чином, у зарубіжній юриспруденції Інтернет-право розглядалося як сукупність різноспрямованих правових норм та інститутів, що належать до різних галузей права і регулюють відносини, які так чи інакше пов'язані з Інтернетом.

Слід зауважити, що у зарубіжній літературі поряд з терміном «Інтернет-право» спочатку використовувалися і терміни «Кіберправо» (Cyber Law), «Право кіберпростору» (Cyberspace Law), «Веб-право» (Web Law), «Комп'ютерне право» (Computer Law) [4; 5; 6], а останнім часом часто застосовують термін «Цифрове право» (Digital law), який не є новим [7].

Наявність великої кількості термінів (Інтернет-право, кіберправо, право кіберпростору, комп'ютерне право, право інформаційних технологій), що фактично позначають одну і ту ж сутність, може викликати сумніви щодо необхідності введення в правовий побут ще й поняття «Digital Law» (Digital-право), однак цьому можна надати обґрунтування.

Сьогодні сучасні інформаційні технології за способом подання інформації поділяють на аналогові і цифрові. Причому цифрові технології більш затребувані, ніж аналогові, не лише з огляду на ряд їхніх переваг. Нині саме цифрові технології формують економіку [8, с. 11], а до числа знакових цифрових технологій віднесено, зокрема, такі: Інтернет-речі; штучний інтелект; аналітика великих даних; технологія розподіленого реєстру, включаючи блокчейн; криптовалюта; віртуальна реальність; доповнена реальність; 5G; хмарні обчислення. Оскільки право є регулятором відносин, закономірно зробити висновок, що розвиток, впровадження та використання цифрових технологій буде мати вплив на право, зачіпаючи більшість галузей економіки. Вищенаведене свідчить про допустимість застосування терміна «Digital Law» (цифрове право).

В Україні термін «Digital Law» отримав невелике розповсюдження, на практиці частіше застосовується термін «ІТ-право», який охоплює питання правової регламентації впровадження і використання цифрових та інформаційних технологій.

Digital (з англ. «цифровий») – це широке поняття, яке належить до технологій, Інтернету і комп'ютерів [9]. Це сучасне значення отримано завдяки появі нового типу обчислювальних машин. Дані в них представлялися у вигляді серії цифр, таку інформацію і будь-

який пристрій, який її використовує, стали називати цифровими. При цьому, відповідно до Закону України «Про Національну програму інформатизації», інформаційна технологія – це цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування [10]. Враховуючи, що право є регулятором відповідних відносин, можна зробити висновок про тотожність понять «ІТ-право» та «Digital-право».

Починаючи розгляд питання щодо визначення місця ІТ-права у правовій системі України, слід з'ясувати, що ж таке система права, та звернути увагу на її складові елементи.

У загальновідомому розумінні система права – це об'єктивно наявна внутрішня будова права держави. Елементами системи національного права прийнято вважати галузі права, підставами для виокремлення яких є наявність самостійного предмету і методу правового регулювання. Елементами системи галузі права прийнято вважати правові норми і правові інститути, утворені нормами, які регулюють певні однорідні суспільні відносини.

Необхідно також вказати й на те, що особливості національної системи права визначаються конкретними історичними умовами його формування, впливом традиції правової системи, до складу якої входить система національного права. Як слушно зазначає В.Л. Федоренко, особливості системи права певної держави полягають і виявляються насамперед у самому конкретному складі норм права у всій їх сукупності. Цей конкретний склад норм групується і поділяється, тобто систематизується відповідно до особливостей суспільного ладу. Для кожної конкретної історичної епохи система права внутрішньо притаманна тим суспільним відносинам, які мають місце у даному суспільстві [11, с. 216].

Однак сьогодні, з переходом суспільства на новий етап соціально-економічного розвитку, економічні та політичні зміни, реалії постіндустріального суспільства потребують створення нового та оновлення наявного юридичного інструментарію для опосередкування суспільних відносин у різноманітних сферах людського буття. Зокрема, це стосується й концепції формування правової системи загалом, яка в умовах інформатизації суспіль-

ства та формування цифрового середовища зазнала певних змін.

Перш ніж надати характеристику ІТ-праву як галузі права, наведемо значення поняття «галузь права». Так, юридичний енциклопедичний словник визначає галузь права як відносно автономну в системі права сукупність правових норм та інститутів, якими регулюються однорідні суспільні відносини [12, с. 645]. Також В.К. Райхером зазначається, що для визнання комплексної галузі як самостійного підрозділу системи права вона повинна відповідати трьом умовам, а саме:

- по-перше, необхідно, щоб сукупність правових норм була адекватна певному, специфічному колу суспільних відносин, тобто мала в цьому сенсі єдиний і самостійний предмет регулювання, а отже, і предметну єдність;

- по-друге, регульоване такою сукупністю норм специфічне коло відносин повинно мати досить велику суспільну значимість;

- по-третє, нормативно-правовий матеріал, що утворює таку сукупність, повинен характеризуватися досить великим обсягом [13, с. 189–190].

Отже, для виокремлення ІТ-права в окрему самостійну галузь необхідно довести наявність: спеціального об'єкту (суспільних відносин) та сукупності спеціальних норм його регулювання.

У науковій літературі склалися різні позиції щодо питання про ІТ-право як галузь права. Так, вчені Є. Харитонов та О. Харитонova зазначають, що «спроби кваліфікувати комплексне правове регулювання відносин інформаційного суспільства як сукупності норм – нової галузі права, некоректні, оскільки з позицій нормативістського праворозуміння ІТ-права, Інтернет-права, інформаційного права тощо як галузей права не існує», та пропонують «розглядати ІТ-право як концепт – сукупність уявлень, понять, знань, асоціацій, що виникають у зв'язку з правовим впорядкуванням суспільних відносин, пов'язаних зі створенням і використанням інформаційних технологій» [14].

О.Е. Сімсон зазначає, що ІТ-право – це не штучний феномен, це правове регулювання відносин, які склалися та продовжують складатися у передовій галузі економіки, пов'язаної з розвитком інформаційних технологій [15]. Наведене формулювання влучно підкреслює сферу виникнення відповідних відносин та необхідність їх правового регулювання. Право існує у всіх сферах життя людей і не може не торк-

нутися відносин, які виникають під час розвитку технічного прогресу, який також сьогодні проник у всі сфери життя.

У науковій літературі також ІТ-право розглядають як складник інформаційного права, а деякі вчені навіть ототожнюють їх. Як слушно зазначає О.Е. Сімсон, одні і ті самі проблеми досліджуються у роботах з інформаційного та ІТ-права, з тією лише різницею, що у виданнях ХХ століття застосовується назва «інформаційне право», а у публікаціях ХХІ – «право інформаційних технологій» або «ІТ-право». Таким чином, вживання терміну «ІТ-право» є більш сучасним [15].

Утім, не можна погодитись з твердженням про ідентичність предмету правового регулювання і, як наслідок, ототожнення ІТ-права з інформаційним правом. Сферою правового регулювання інформаційного права є правовідносини, об'єктом яких є інформація в будь-якому вигляді (усна, письмова тощо). При цьому О.Е. Сімсон виділяє декілька груп відносин, які майже не мають специфіки інформаційних технологій, а відповідно, не належать до ІТ-права. Це відносини, пов'язані з реалізацією конституційного права людини на інформацію і свободу інформації, відносини у сфері ЗМІ та інформаційні права їх учасників, цивільні відносини охорони та захисту особистих немайнових інформаційних прав фізичних та юридичних осіб, відносини у сфері паперової інформації (архіви та бібліотеки), загальні питання правових режимів інформації, захисту прайвеси та персональних даних [15]. Однак, якщо ці відносини складаються щодо інформації, яка надається за допомогою інформаційних технологій (наприклад, сторінка ЗМІ у Facebook), то правове регулювання трансформується до ІТ-права. Також слід зазначити, що об'єкти ІТ-права є відчужуваними, тобто можуть передаватися від однієї особи до іншої (цифрові права), а основна їх особливість полягає в тому, що матеріалізація цих цифрових прав відбувається за допомогою електронних засобів в інформаційній системі, а їх об'єктами не є невідчужувані і непередавані нематеріальні блага. Отже, цифрові права не можна віднести до нових об'єктів цивільного або інформаційного права, тому що фактично вони лише засвідчують права на вже відомі нам об'єкти.

Предметом правового регулювання ІТ-права, як слушно зазначає С. Чаплян, є комплекс відносин щодо створення, зберігання, передачі та захисту інформації в електронному

вигляді, обробка якої відбувається з використанням інформаційних технологій у глобальних та локальних інформаційних системах. Сюди можна віднести правовідносини стосовно розробки і розповсюдження апаратного і програмного забезпечення, новітніх інформаційних технологій, баз даних, ведення Інтернет-бізнесу, укладення і виконання смарт-контрактів, проведення онлайн-розрахунків тощо. Норми ІТ-права мають змішаний приватно-публічний характер, оскільки у цій сфері переважає приватна ініціатива та договірне регулювання правовідносин, тому, відповідно, певна частина норм має диспозитивний характер. Водночас значна частина приписів встановлює беззастережні правила поведінки, що свідчить про наявність паралельно імперативних засад регулювання. Таким чином, ІТ-право поєднує диспозитивний та імперативний методи правового регулювання [16].

С. Чаплян також зазначає, що специфіка та характерні спільні ознаки відносин в ІТ-сфері, а також широкий спектр об'єктів, щодо яких ці відносини складаються, виділення ІТ-права (як сукупності правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері інформаційних технологій) в окрему галузь є цілком обґрунтованим [16]. Digital Law охоплює питання електронних платежів, електронних і мобільних грошей, електронного банкінгу, захисту прав споживачів на платіжних ринках, штучного інтелекту, аналітики великих даних, конкурентних відносин в епоху великих даних, блокчейна, криптовалют, смарт-контрактів, цифрової ідентифікації і аутентифікації, конфіденційності, перетину законодавства про конкуренцію та інтелектуальної власності, пошукових систем, цифровізації інтелектуальної власності, електронних доказів, міжнародної торгівлі та цифрової торгівлі, електронних послуг, Інтернет-платформ, цифрових товарів, управління контрактами, національної безпеки, глобальних потоків даних, договірних відносин і умов контрактів, незаконного привласнення інтелектуальної власності, захисту комерційної таємниці, авторських і суміжних прав, прав на товарні знаки, доменних імен та IP-адрес, патентних прав, ліцензування, переговорів і укладення договорів в електронній формі, кіберспорту, програмного забезпечення, азартних ігор в мережі Інтернет, геномів, телемедицини та даних про здоров'я, баз даних і контенту, розподілу ризиків, управління та обслуговування мережі, дифамації, кібербулінгу, кримінальної відповідальності

за кіберзлочини, онлайн-сервісів, агрегаторів, онлайн-арбітражу та посередництва, податків тощо [17].

Таким чином, до предмету ІТ-права можна віднести: різного роду інформаційні послуги та їх результати, продукти духовної творчості, включаючи твори літератури, мистецтва, музики тощо, цінні папери, договори, офіційні документи, честь, гідність, безпеку людини, речі, предмети та інші цінності.

Також слід відмітити, що розширення віртуального простору і поява технологій доповненої реальності потенційно припускають, що ІТ-право не обмежуватиметься відносинами тільки в мережі Інтернет, але і пошириться на суміжні відносини, які тією чи іншою мірою перетинаються з віртуальними.

Проведена характеристика наукових підходів до визначення ІТ-права дає можливість стверджувати, що предметом регулювання є суспільні відносини у сфері інформаційних технологій та цифровізації загалом. Отже, відносини в ІТ-сфері мають свої особливості, що кореспондують зі спеціальним середовищем, а саме Digital-суспільством, інформаційним суспільством та спеціальними знаннями (технологічними). Предметом регулювання ІТ-права виступають будь-які явища, які відчувають на собі вплив з боку суб'єктів у віртуальному просторі.

ІТ-право, як вказує С. Чаплян, це комплексна галузь права, тісно пов'язана з іншими галузями, передусім з цивільним та господарським правом, а також з адміністративним правом. У методичній літературі ІТ-право розглядають у двох аспектах: об'єктивному та суб'єктивному. В об'єктивному розумінні ІТ-право – це комплекс правових норм, що регулюють правовідносини у сфері інформаційних технологій; у суб'єктивному – комплекс прав та обов'язків суб'єктів цих відносин. Джерелами ІТ-права є як міжнародні договори, за допомогою яких відбувається формування та закріплення норм ІТ-права, так і внутрішні законодавчі акти України [16].

До сфери дії «ІТ-права» зазвичай включають норми цивільного, господарського, адміністративного, кримінального, митного, податкового права тощо, котрі складають його як певне цілісне полотно. Оскільки розмаїття відносин, котрі вважаються «айтішними», створює на практиці істотні незручності під час пошуку та застосування актів законодавства, які стосуються таких відносин, виникає необхідність визначення ориєнтирів для встановлення кола норм, які можуть

бути віднесені до сфери ІТ-права [18].

Наведене влучно підкреслює міжгалузевий характер правового регулювання відносин в сфері ІТ, утім, слід зазначити, що відносини у сфері інформаційних технологій регулюються не тільки нормами національного законодавства, а й нормами міжнародного права та корпоративними нормами віртуального простору (правила FaceBook, Google, Інтернет-сайтів тощо).

Погоджуючись з академіком Т.Я. Хабрієвою, відзначаємо, що зараз у сфері права можна спостерігати ряд важливих і показових тенденцій, таких як: поява нових понять як основи нових, пов'язаних з цифровізацією інститутів; виникнення ілюзії нового виду прав людини-цифрових прав; широке застосування публічного права для створення нової цифрової економіки; зміна співвідношення законів та підзаконних актів; «переналаштування» законодавства на вирішення завдань, пов'язаних з цифровізацією суспільних відносин. На думку вченої, аналіз процесів цифровізації дозволяє говорити про перспективну зміну моделі соціального регулювання і місця права в цій моделі. Може помінятися образ права, його регулятивна роль, межі дії права [19]. Таким чином, внаслідок вибухоподібного розвитку цифрових технологій і набуття ними ключових позицій у житті суспільства відбувається становлення та розвиток нової галузі права – ІТ-права.

Висновки і пропозиції. На підставі вищеведеного можна зробити висновок, що на етапі становлення ІТ-права наявні умови для віднесення його до комплексних галузей права (за В.К. Райхером), оскільки наявна сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, що складаються в результаті використання цифрових технологій і похідних від них інструментів, спеціальний предмет регулювання – відносини, які породжуються обставинами виникнення та існування у віртуальному просторі в результаті комунікації та обміну даними в електронно-цифровій формі.

Так, ІТ-право (Digital Law) слід розуміти як сукупність правил поведінки та інститутів, що регулюють різноманітні відносини щодо майнових та особистих немайнових благ, які породжуються обставинами виникнення та існування у віртуальному просторі в результаті комунікації та обміну даними в електронно-цифровій формі.

ІТ-право включає в себе норми, що належать до різних галузей права. Причому Digital

Law динамічно розвивається та розширюється. Сьогодні воно охоплює проблематику різних питань, пов'язаних з інформаційними технологіями та цифровізацією загалом.

Підсумовуючи, слід зазначити, що на цей момент для органів влади пріоритетним завданням є вдосконалення норм законодавства у цій галузі та приділення уваги дискусійному питанню щодо створення Цифрового кодексу, що закріпив би теоретичні основи Digital-права, розробити механізм правового регулювання і створити правову основу для його подальшого розвитку.

Список використаної літератури:

- Ambrogi, Robert J. The Essential Guide to the Best (and Worst) Legal Sites on the Web. 2th edn. N.Y.: ALM Publishing, 2004 (Chapter 12). URL: <https://www.goodreads.com/book/show/15026882-the-essential-guide-to-the-best-and-worst-legal-sites-on-the-web>.
- Graham J.H. Smith. Internet Law and Regulation (Special Report). Fourth Edition. London: Sweet & Maxwell. 2007.
- Grimmelmann, James. Internet Law: Cases & Problems. 7th edn. 2017.
- Rosenoer J. Cyber Law: The Law of the Internet. Springer, 1997.
- Raysman Richard, Brown Peter. Computer Law: Drafting and Negotiating Forms and Agreements. N.Y.: Law Journal Seminars-Press, 1984.
- Lloyd I. Information Technology Law. 6th edn. Oxford University Press, 2011.
- Peter W. Martin, Digital Law: Some Speculations on the Future of Legal Information in Technology. May, 1995. URL: <http://www.law.cornell.edu/papers/fut95fnl.htm>.
- Левин В. О. История информационных технологий: учеб. пособие. Москва: Интернет-Университет Информационных Технологий. 2007. 336 с. URL: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=233110>
- Глоссарий интернет-маркетинга. URL: <https://www.glossary-internet.ru/terms/D/digital/>
- Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27-28. Ст. 181.
- Федоренко В.Л. Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти : монографія. Київ : Ліра-К, 2009. 580с.
- Юридична енциклопедія: в 6 т. Т. 1.: А-Г / редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : Укр. енцикл. 1998. 672 с.
- Райхер В. К. Общественно-исторические типы страхования. М.-Л., 1947. 283 с.
- Харитонов Є., Харитонova О. Сутність IT-права: пошук парадигми. URL: https://pravoua.com.ua/store/pravoukr/pravo_2018_1/pravo_2018_1_s1/. <https://doi.org/10.33498/louu-2018-01-018>.
- Сімсон О.Е. IT-право V. Інформаційного права: на зламі епох. *IT - право : проблеми та перспективи розвитку в Україні*: збірник матеріалів II-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 17 листопада 2017 р.). Львів : НУ «Львівська політехніка», 2017. С. 180-187. URL: <http://aphd.ua/publication-389>.
- Чаплян С. IT-право - нова галузь права. URL: <https://jusguard.com.ua/uk/publications/it-law>.
- Single subjects in Digital Law and Technological Innovation. Melbourne Law School. URL: <https://law.unimelb.edu.au/study/masters/specialist-legal-areas/digital-law-and-technological-innovation>
- Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Юридична сутність «IT-права». *IT право: проблеми і перспективи розвитку в Україні (друга міжнародна щорічна конференція)*. URL: <http://aphd.ua/publication-357>.
- Хабриева Т.Я., Черногор Н.Н. Право в условиях цифровой реальности. *Журнал российского права*. 2018. № 1. С. 85–102

Kalachenkova K. O. Digital society as a determinant of the formation of IT-law

The article is devoted to substantiating the formation of the IT Law industry, taking into account the peculiarities of the development of the Digital society. The problem of the place of IT law in the legal system is highlighted. The correlation between the concepts of «IT law» and «Digital law» is considered and a conclusion is made about their identity.

It is emphasized that the transition of society to a new stage of development has made it necessary to create new and update existing legal tools for mediating public relations in the context of informatization of society and the formation of a digital environment.

The article analyzes the positions of domestic and foreign scientists regarding the place of IT law in the legal system. The subject of legal regulation of IT law is determined and its difference from the subject of legal regulation of Information Law is justified. It is noted that relations in the field of Information Technology are regulated not only by the norms of national legislation, but also by the norms of international law and corporate norms of virtual space (rules of FaceBook, Google, Internet sites, etc.).

It is concluded that due to the explosive development of digital technologies and their acquisition of key positions in the life of society, a new branch of law – it law-is being formed and developed.

Based on the results of the study, it is concluded that there are conditions for classifying it law as complex branches of law, namely: the existing set of legal norms regulating public relations that develop as a result of the use of digital technologies and tools derived from them, a special subject of regulation is Relations that are generated by the circumstances of occurrence and existence in virtual space as a result of communication and data exchange in electronic digital form.

It is proposed to understand “IT law” (“Digital Law”) as a set of rules of conduct and institutions regulating various relations regarding property and personal non-property goods generated by the circumstances of occurrence and existence in virtual space as a result of communication and data exchange in electronic digital form. The issue of improving the legislation in this area and paying attention to the prospects for creating a Digital Code was raised.

Key words: *IT law, Digital Society, information law, Digital law, digitalization, branch of law, object of Legal Regulation, method of Legal Regulation, virtual space.*